

Банки України зможуть стати конкурентоспроможними на міжнародному ринку банківських послуг, значно покращать якість та швидкість надання послуг, кожна послуга буде диференційовуватися відповідно до потреб клієнта, якщо вектор руху на інноваційні продукти буде незмінним. Це матиме позитивний вплив як для банківської системи, так і для країни в цілому. В свою чергу, онлайн-банкінг може набути досить широкого застосування за умови створення відповідних інформаційних ресурсів, а найголовніше – підготовки висококваліфікованих банківських фахівців і переконання громадян щодо використання дієвих мобільних систем управління банківським рахунком.

Література:

- 1) Виговська Л. 100 млрд. грн. на рік. Ринок мобільного та інтернет-банкінгу б'є рекорди / Л. Виговська, М. Оліярник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://biz.nv.ua/ukr/publications/100-mlrd-na-rik-rinokmobilnogo-ta-internet-bankingu-v-ukrajini-b-je-rekordi-108675.html>.
- 2) Які новинки в е-банкінгу з'явилися і були впроваджені в 2018 році? – коментують експерти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.prostobank.ua/internet_banking/stati/kakie_novinki_prineset_klientam_2017_god_v_sfere_internet_bankinga_mnenie_ekspertov.
- 3) Советы банкира: онлайн-переводы P2P упрощают жизнь [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://24tv.ua/ru/sovety_bankira_onlajnperevody_p2p_uproshhajut_zhizn_n554692.
- 4) Ринок P2P-кредитування в Україні досяг 5 млрд. грн. Світовий ринок оцінюють у \$64 млрд. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ufi.net.ua/ua/novyny-rynku/256-rynok-p2p-kredytuvannia-v-ukraini-dosiah-5-mlrd-hrn-svitovyi-rynok-otsiniuiut-v-usd-64-mlrd>.
- 5) Клієнти зможуть відкрити рахунок у банку за допомогою селфі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vkurse.ua/ua/business/otkryt-schet-v-banke-s-pomoshchyu-selfi.html>.
- 6) Спільне майбутнє біометрії та блокчейну [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bits.media/news/est-li-obshchee-budushchee-u-biometrii-i-blokcheyna/>.

Косов А.С.

*аспірант кафедри банківської справи,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»*

науковий керівник – д.е.н., професор кафедри банківської справи Аржевітін А.С.

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ЕКСПЕРТНИХ СИСТЕМ В УПРАВЛІННІ РИЗИКАМИ БАНКІВСЬКОЇ ЛІКВІДНОСТІ

Наприкінці ХХ століття недопрацювання банку та недостатня ефективність управління ним компенсувалися високою прибутковістю банківських операцій на ринку. Проте у сучасних умовах, коли прибутковість банківської діяльності істотно знизилася, банкіри стали розуміти важливість питань, пов'язаних з

автоматизацією не тільки обліку, а й управління, без вирішення яких у XXI столітті банк просто може перестати існувати як організація. Тому, в межах дослідження ключових аспектів забезпечення управління ризиками банківської ліквідності на особливу увагу заслуговують питання щодо інформаційної інфраструктури та організаційно-методичного забезпечення цього процесу.

З позиції ризик-менеджменту важливого значення набуває усвідомлення факту, що будь-який процес в банку може бути гранично ефективний лише у разі наявності повної і достатньої інформації у операторів цього процесу. Цей постулат можна застосувати як до процедури аналізу і прогнозу ліквідності, так і до управління банком в цілому. Це означає, що для ефективного управління ризиками банківської ліквідності потрібна всеохоплююча інформація щодо всіх нюансів діяльності банку. У свою чергу, для управління ліквідністю необхідні оперативні дані про всі процеси, що відбуваються в банку, в тому числі, щодо видачі кредитів (починаючи з етапу планування), залучення депозитів, здійснення позабалансових операцій – всього того, що впливає на стан ліквідності банку.

Водночас, ми переконані, що банківські технології, в основу роботи яких покладена лише класична логіка (тобто алгоритми рішення відомих задач), не в змозі продукувати об'єктивні рекомендації для прийняття рішень у складних ситуаціях при невизначеності вихідних умов сьогодення. Якісне вирішення цих задач під силу лише технологіям, які здатні функціонувати подібно людському інтелекту, а саме: мати здатність здобувати, адаптувати, модифікувати і поповнювати інформацію з метою вирішення задач, формалізація яких ускладнена. Такі системи належать до категорії штучного інтелекту, що здатні, залежно від поточної ситуації, самі розробляти алгоритми рішення новоутворених проблем в сфері управління ризиками банківської ліквідності.

Тому, в інтересах посилення системи управління ризиками банківської ліквідності зусилля банків варто зконцентрувати на впровадженні методів, які використовуються в технології створення експертних систем.

Згідно з класичним виразом, який оприлюднив Дональд Кнут [1] щодо програмування алгоритмічних задач:

$$\text{Програма} = \text{Структура даних} + \text{Алгоритми} \quad (1.1.)$$

За цією логікою, щодо експертних систем цей вираз виглядає таким чином:

$$\text{Експертна система} = \text{Знання} + \text{Логічний висновок} \quad (1.2.)$$

Пропонуємо банкам будувати за таким принципом експертні системи в сфері управління ризиками банківської ліквідності, що візьмуть на себе функції надання достовірної інформації та кваліфікованих оцінок, на базі яких керівництво банків може приймати виважені управлінські рішення щодо мінімізації або уникнення вказаних ризиків. Вважаємо, фахівець банку в галузі ризик-менеджменту за умови співпраці з експертною системою має можливість отримати результати вищої якості.

Багато експертів вважають, що переваги експертних систем банку проявляються в таких моментах [2]:

- рівень знань експертної системи ймовірно перевищуватиме рівень знань окремо взятого експерта-людини;
- інформація в експертній системі зберігається невизначено довгий час на відміну від експертів-людей, які можуть звільнитися або піти на пенсію;

- експертна система здатна детально пояснити свої міркування, які привели до певного висновку, в будь-який час і з практично необмеженою кількістю повторень, що сприяє підвищенню довіри до ухваленого рішення;

- експертна система гарантує об'єктивність в екстремальних ситуаціях, тоді як дії людини-експерта під впливом стресу неефективні;

- експертну систему можна використовувати як інтелектуальну навчальну програму, щоб розвивати у співробітників банку аналітичні навички.

Крім того, експертні системи приносять банку і непряму перевагу також, оскільки знання експертів-людей повинні бути заздалегідь перетворені в явну форму для введення в базу знань. Внаслідок цих дій знання стають явними, тому з'являється можливість перевіряти їх на правильність, несуперечність та логіку.

Найбільш поширений метод накопичення знань в експертних системах банків має ґрунтуватися на використанні системи продукційних правил. Продукційними називаються правила, що організовані у вигляді структур «IF-THEN» («ЯКЩО-ТОДИ»). Частина продукційного правила, що розміщена між ключовими словами «IF» і «THEN», являє собою умовний елемент або шаблон правила. Після слова «THEN» заноситься список дій або рішень, які повинні бути виконані відповідно до правила.

Загальна структура експертної системи банку, заснованої на продукційних правилах складається з таких компонентів [3]:

- інтерфейс користувача – це механізм, за допомогою якого відбувається спілкування користувача з експертною системою;

- засіб отримання знань являє собою автоматизований спосіб, який дозволяє користувачу вводити знання в систему, не застосовуючи кодування;

- база знань системи вміщує знання, необхідні для вирішення задач у певній проблемній сфері банківської діяльності;

- машина логічного висновку є програмним компонентом, який визначає, які правила виконуються згідно з фактами;

- робоча пам'ять системи призначена для розміщення фактів, що стосуються поточного стану об'єкта досліджень;

- робочий список правил.

Отже, вітчизняним банкам пропонуємо накопичувати знання щодо способів розрахунку показників банківської ліквідності в експертній системі.

Водночас зауважимо, що вибір конкретного банку на користь того чи іншого програмного продукту не повинен бути поспішним або заснованим на сліпому копіюванні чужого досвіду, оскільки автоматизовану систему кожен банк повинний вибирати як в залежності від своїх сьогоденних потреб, так і з огляду на тенденції розвитку (короткострокові і довгострокові). При такому виборі слід враховувати необхідний рівень адаптації пропонованого рішення до специфічних вимог українського законодавства, її функціональність, відкритість, інтегрованість, переносимість, багатомовність, підтримка мультивалютності, а також використовувати при цьому технологія і інструментарій.

Література:

1. Кнут, Д. Э. Искусство программирования [Текст] : в 3 т. – Т. 1: Основные алгоритмы : учебное пособие / пер. с англ. ; Д. Э. Кнут. – 3-е изд. – М.; СПб. ; К. : Вильямс, 2000. – 720 с.

2. Домрачев В. М. Міжнародні порівняння банківських систем України та країн Єврозони [Текст] / В. М. Домрачев, К. Є. Раєвський // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник наукових праць. – Суми : УАБС НБУ, 2007. – Вип. 21. – 344 с.

3. Джераратано, Д. Экспертные системы: принципы разработки и программирование [Текст] : навч. посіб. / Джозеф Джераратано, Гарри Райли. – М.: Вильямс, 2007. – 1152с.

Крапівной М. Ю.

Факультет фінансів та банківської справи, 4 курс

Одеський національний економічний університет

Науковий керівник – д. е. н., професор кафедри банківської кафедри

Кузнєцова Л. В

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК ЗАХИСТ ПОЗИЧОК ВІД КРЕДИТНОГО РИЗИКУ БАНКІВ

Сучасні умови кредитної діяльності банків в Україні характеризуються негативними наслідками та масштабами втрат від впливу зовнішніх політичних ризиків та структурних диспропорцій в економіці, які призводять до кредитних ризиків, результатом реалізації яких є значні обсяги непрацюючих позичок та резервів за ними. Для банків єдиним способом вирішення означених проблем є постійне та динамічне зростання ефективності кредитно діяльності, адже саме в понятті ефективності сфокусовано концентрований результат діяльності кожного учасника кредитного ринку та закладено потенціал для його подальшого розвитку.

Зазначене вимагає пошуку нових підходів до управління кредитним ризиком банків та розробки інноваційних методів захисту від ризику, одними з яких різні форми забезпечення банківських позичок. Як відомо, проблеми надійності та платоспроможності банків пов'язані в першу чергу з вирішенням завдання повернення кредитних коштів за рахунок підвищення якості забезпечення банківських позичок у поєднанні із методами і процедурами управління ним.

Отже, у сучасних умовах функціонування вітчизняних банків одним з головних завдань є підвищення якості кредитного портфеля, проте більшість банків України при управлінні кредитним портфелем перш за все звертають увагу на різноманітні методи роботи з проблемними кредитами, і замало уваги приділяють роботі з забезпеченням. Такий підхід є помилковим, оскільки саме забезпечення (частіше за все воно приймається у вигляді застави) може мінімізувати втрати банку за безнадійною кредитною заборгованістю.

Зазначені проблеми є дуже актуальними, оскільки однією з причин виникнення фінансової кризи і рецесії кредитного ринку України стало саме